

WANDELING TRAGE WEGEN

*Officiële inwandeling wijkwegjes
Sint-Jozef Rijkevorsel*

Zaterdag 16 juni 2018

Speelse namen voor kleine paadjes!

De werkgroep trage wegen, bestaande uit een afvaardiging van het college van burgemeester en schepenen, de Heemkundige Kring van Rijkevorsel, Toerisme Rijkevorsel en GVBS Het Kompas, koos ervoor om zowel ludieke als historische benamingen te kiezen voor de paadjes in Sint-Jozef Rijkevorsel. Op deze manier kan het kinderlijke met het geschiedkundige verenigd worden.

Historische of ingeburgerde namen voor vier wijkwegjes

Enkele paadjes met een historische link of een reeds ingeburgerde naam werden voorbehouden aan de Heemkundige Kring.

Het betreft volgende trage wegen:

- ◆ De Roet
- ◆ Pannenhuispad
- ◆ Oude Merksplassebaan
- ◆ Voituurdreef

Stemming levert tien speelse namen op voor tien wijkpaadjes

Begin 2018 konden zowel de leerlingen en leraren van GVBS Het Kompas als de inwoners van Rijkevorsel stemmen op oude rijmpjes en spelletjes om een naam te kiezen voor de kleine wijkwegjes in Sint-Jozef. Dit leverde volgende resultaten op:

Benamingen op basis van oude rijmpjes en liedjes:

- ◆ Hopsasapad
- ◆ Kortjakjepad
- ◆ Ozewiezewozepad
- ◆ Minnekepoepad
- ◆ Twee-emmertjes-waterpad
- ◆ Witte-Zwanenpad

Benamingen op basis van oude spelletjes:

- ◆ Hoddebedotpad
- ◆ Bikkelpad
- ◆ Piepelingenpad
- ◆ Steltloperspad

Bij alle paadjes in Sint-Jozef werden onlangs de overeenkomende straatnaamborden geplaatst.

Meer info vind je op www.rijkevorsel.be/tragewegen

Paadjes op de omloop van de wandeling

Ozewiezewozepad

📍 verbinding Pastoor Lambrechtsstraat - Pioenstraat (achter judolokaal)

Een oud liedje waarvan de herkomst onduidelijk is. Een mogelijke betekenis van het lied zou zijn “Vandaag is het kind gelukkig. Is het kind gered. Gedoopt is het. Dit kind is gelukkig. Dit kind, kinderen, kinderen.” Een leuk weetje: in het stripalbum ‘Asterix op Corsica’ heet de Corsicaanse stamleider Ozewiezewozewiezewallakristallix.

*Oze wiezewoze wiezewalla kristalla
Kristoze wiezewoze wieze wies wies wies boem!*

Bikkelpad

📍 verbinding Pastoor Lambrechtsstraat - Dellenweg

Het bikkelspel is een spel dat gespeeld wordt met kleine staafjes of klompjes hard materiaal (meestal bot of metaal). De klompjes worden bikkels genoemd. Van oorsprong werden hiervoor het sprongbeen (talus, onderdeel van enkelgewricht) van een schaap gebruikt.

Het spel vereist voornamelijk handvaardigheid. De bikkels worden in de hand genomen, opgegooid en weer opgevangen. Eerst één, dan twee, dan drie, dan vier, ... Om het beste, om de beurt! Met name het opvangen van de bikkels op de bovenkant van de hand vergt enige bedrevenheid.

Hoddebedotpad

📍 aan speelterrein Dellenweg-Vuurdoorn

Hetzelfde spel als pottekestaamp, maar diegene die er aan is, moet met zijn hoofd bedekt tegen de muur gaan staan, tellen tot tien en daarna roepen: “Wie niet weg is, is gezien!”

Indien mogelijk zal één van de verstopte kinderen ongezien de reeds gevangene kinderen bevrijden. Iedereen roept dan “Hoddebedot” en verstopt zich opnieuw.

Kortjakjepad

📍 verbinding Elzenweg - Wolfbergstraat

Een eeuwenoud liedje. Eén van de verklaringen is dat het een spotlied was over dronkaards. Een jakje was een kledingstuk voor een vrouw, een bovenkleed. De bijnaam 'Kortjakje' wijst mogelijk op een slecht of armoedig geklede vrouw.

Vaak gebruikt in muziekdozen. In Engelstalige landen gebruikt men de melodie voor het liedje ‘*twinkle, twinkle, little star...*’. Er werden ook variaties op de melodie gemaakt door Mozart, Bach en Saint-Saëns.

*Altijd is Kortjakje ziek,
Midden in de week,
Maar 's zondags niet.
's Zondags gaat ze naar de kerk
Met een boek vol zilverwerk
Altijd is Kortjakje ziek,
Midden in de week maar 's zondags niet.*

Steltloperspad

📍 verbinding Hoge Heideweg - Eikendreef

Steltlopen is een folkloristische activiteit waarbij gelopen wordt op stelten (palen) van 1 tot 4 meter hoogte. Oorspronkelijk was steltlopen een wijze om ondergelopen land te doorwaden of om op geringe hoogte te werken. Later is dit uitgegroeid tot een vorm van acrobatiek en traditie.

Weetje: het wereldrecord op de 100 meter steltlopen staat sinds 1992 op naam van Nederlander Roy Luiking. Zijn tijd: 13,01 seconden!

Voituurdreef

📍 verbinding Eikendreef - De Roet

De eerste bouwwerken langs het kanaal waren twee hypermoderne ringovens vanaf 1865. Eén daarvan werd gebouwd ongeveer waar nu de zwaaiком is tussen Beerse en Rijkevorsel. De fabrieksbaas Descamps liet door de bossen een dreef aanleggen om met zijn vervoermiddel, zijn voituur, helemaal tot aan de Merksplassesteenweg te geraken.

Vandaar kon hij verder de rest van de wereld bereiken. Omdat de dreef, omzoomd met kastanjes, alleen door die voituur gebruikt werd, ontstond de naam Voituurdreef. Wat nu aangeduid is als Voituurdreef is een klein restantje ervan. Langs de Merksplassesteenweg is de dreef achter een poort nog goed zichtbaar.

De Roet

📍 zandweg aan Poelberg

Na het kanaal kwamen er nog meer moderne vervoermiddelen naar Sint-Jozef. Vanaf 2 april 1894 lag er een tramspoor naast het kanaal. Het spoor maakte een verbinding mogelijk tussen enerzijds Antwerpen en anderzijds de Cementfabriek en verder de kolonie van Merksplas.

Het spoor draaide aan het eindpunt van de voetgangersbrug door de Scherpengeertstraat recht naar de grenspaal met Merksplas met de naam Scherpengeert en zo verder naar de strafinrichting.

Het tramspoor is verdwenen, maar de volkse naam, het Roetje of de Roet, bleef bestaan. Een roet is een oude naam voor een tramspoor.

Hopsasapad

📍 verbinding Scherpengeertstraat - Eikendreef

Een traditioneel Nederlands liedje
In Holland staat een huis (x2)
In Holland staat een huis, ja ja,
Van tingela, tingela hopsasa
In Holland staat een huis (x2)

Piepelingenpad

📍 in het Gemeentebos (vanaf de Zuiderdijk)

Piepelingen is een eenvoudige vorm van verstoppertje spelen.

In de Antwerpse Kempen worden naast piepelingen ook volgende benamingen gebruikt: 'piepenborg spelen', 'piepeling bergen', 'bedot spelen', 'kavie', 'piepeliereborgen', ... In Limburg heeft men het over 'piepke bergen'.

Twee-emmertjes-waterpad

📍 Pad langsheen 'de Venmeir'

Twee emmertjes water halen is een traditioneel Nederlands kinderliedje. Het is een dansliedje: de kinderen staan in twee rijen tegenover elkaar. Hierdoor ontstaat er een 'straatje' waar steeds een stel kinderen doorheen kan dansen.

Twee emmertjes water halen, twee emmertjes pompen
Meisjes op de klompen, jongens op een houten been
Rij maar door mijn straatje heen.

Van je ras, ras, ras... rijdt de koning door de plas.
Van je oort, oort, oort... rijdt de koning door de poort.
Van je erk, erk, erk... rijdt de koning door de kerk.
Van je één, twee, drie!

Minnekepoespad

📍 verbinding Gemeentebos - Vlimmersebaan

*Minneke poes, aardige kat,
Muisjes vangen, hoe doe jij dat?
Met mijn pootjes, sapperlootjes,
Want mijn staart is nikske waard.*

Pannenhuispad

📍 verbinding Vlimmersebaan - Krekelenberg

Het Pannenhuispad herinnert aan het Pannenhuis een beetje verder aan de Pannenhuisweg. Op deze plaats stond al eeuwen een boerderij, de Grote Melhoven (in 1780). Dit huis was volgens de nieuwe tijd gebouwd en bedekt met pannen, in een tijd dat nog vele huizen in ons dorp met strooien daken bedekt waren. In 1865 en de volgende jaren was het de logeerplaats voor de ingenieurs die de leiding hadden bij het graven van het kanaal.

In 1865 werd door de familie Cools een ultramoderne ringoven gebouwd langs de Hoeweweg. Ook aan de weg Krekelenberg kwam een steenfabriek. Vanaf 1906 ontstond het steenfabriek Sas. Zeker het Sas was in het begin ook een pannenfabriek.

Witte-Zwanenpad

📍 verbinding Brug 7 - Brug Sluis 1 Sas (andere kant van het jaagpad)

Lied, dansliedje, duizend(en) jaren oud, van voor de kerstening van Europa, bekend over heel Europa. Het gaat mogelijk over de begeleiding van een dode ziel naar het land van de engelen, met de hulp van zwanen. Bij het liedje hoort een rondedans of een poortspel, dat gebruikt kan worden om een groep kinderen in twee willekeurige groepen te verdelen.

Opvallend: Engelland werd al snel verbasterd tot Engeland. Maar zelfs de naam van het land wijzigde in bepaalde staten. Zo verwijst men in Zwitserland in het liedje naar Ierland en in Oostenrijk heeft men het over Hongarije dat gesloten is.

*Witte zwanen, zwarte zwanen,
Wie gaat er mee naar engelland varen?
Engelland is gesloten,
De sleutel is gebroken,
Is er dan geen smid in 't land,
Die de sleutel maken kan?
Laat doorgaan, laat doorgaan,
Wie achter is moet voorgaan.*

Oude Merksplassebaan

📍 pad van het jaagpad naar straat Sint-Jozef (omgeving site Sas)

Vooraleer het kanaal er kwam, was er een weg naar Merksplas die liep van het begin van de Zuiderdijk, recht naar de Hoge Heideweg, bijna heel de Vorselmoerweg en zo naar de Merksplassesteenweg.

In de volksmond is de benaming voor deze lange weg blijven bestaan als de Merksplassebaan. Door het graven van het kanaal werd de eerste vijftig meter van de Oude Merksplassebaan het begin van een nieuwe weg, de Zuiderdijk. Het schuine begin van de Zuiderdijk was eigenlijk het begin van de weg naar Merksplas.

De trage weg heeft deze naam gekregen om te herinneren aan deze vroegere toestand.